Kriterlere Göre Bölge Sınırları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Bölge sınırı**, bölge belirlemede esas alınan kritere göre çizilir. Seçilen kriterin yeryüzündeki **dağılış alanı**, bölgenin ne kadar yer kaplayacağını belirler; geniş alana yayılan bir özellik (ör. bozkır iklimi) dar alanda görülen bir özellikten (ör. yüksek dağ buzulları) daha büyük bir bölge oluşturur.
- Bazı bölge sınırları kriterin özelliği nedeniyle **net** çizilebilir (ör. idari sınırlar, bir kıyı turizm alanının belirlenmesi). Bazı bölgelerin arasında ise özelliklerin yavaş yavaş değiştiği **geçiş alanları** bulunur; bu nedenle sınır keskin değildir (ör. doğal bitki örtüsü, iklim ve toprak bölgeleri).
- Doğal bir kritere göre (ör. doğal bitki örtüsü) bölge sınırı çizmek, çoğu beşerî kritere göre (ör. deniz turizmi alanları) sınır çizmekten genellikle daha zordur.
- Farklı kriterlerle farklı bölgeler oluştuğu için **aynı yer birden fazla bölgenin sınırları içinde** bulunabilir (ör. bir ilçe hem Akdeniz iklim bölgesinde hem pamuk üretim bölgesinde hem de bir hizmet bölgesinde yer alabilir).

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları doldurunuz.

a) Bölge sınırı, bölge belirlemede esas alınan ..... göre belirlenir.

b) İki bölge arasında özelliklerin yavaş yavaş değiştiği alanlara ..... alanı denir.

c) Farklı kriterler kullanıldığında aynı yer birden fazla ..... içinde yer alabilir.

2 Aşağıdaki bölgelerden hangisinin sınırı **en net** biçimde çizilebilir?

A) Orman ile bozkır arasındaki bitki örtüsü sınırı

B) İki iklim bölgesi arasındaki sınır

C) İki toprak tipi arasındaki sınır

D) Nemli ve yarı kurak alanlar arasındaki sınır

E) Bir ilin idari sınırları içindeki alan

3 Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

(…) Bütün bölgelerin sınırları keskin çizgilerle belirlenebilir.

(…) Doğal bitki örtüsü bölgeleri arasında geçiş alanları bulunabilir.

(…) Bir yer yalnızca tek bir bölgenin içinde bulunabilir.

(…) Kriterin yeryüzündeki dağılışı bölgenin kapladığı alanı etkiler.

4 Aşağıdaki şeritte bozkır ile orman arasındaki değişim gösterilmiştir.

K, L ve M noktalarından hangisi geçiş alanındadır? Bu alanda bitki örtüsü nasıldır?

5 Aşağıdaki şeritte A ve B illeri arasındaki sınır gösterilmiştir.
Bu sınırın **net** olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

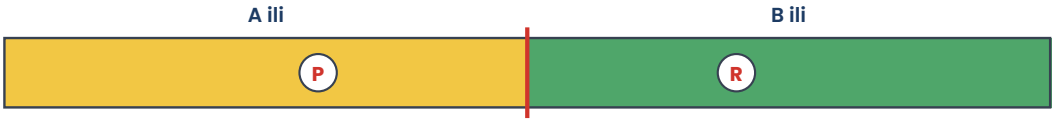

A) Sınırın yasal (idari) bir kritere göre belirlenmiş olması
B) İki ilin ikliminin tamamen farklı olması
C) Sınırda bitki örtüsünün aniden değişmesi
D) İki ilin nüfusunun eşit olması
E) Sınırın bir geçiş alanı olması

6 Aşağıdaki kriterlerden hangisine göre oluşturulan bir bölgenin sınırını çizmek **en zordur**?

A) Bir belediyenin yetki alanı
B) Doğal bitki örtüsü
C) Bir ülkenin siyasi sınırı
D) Bir organize sanayi bölgesinin arazisi
E) Bir kıyı turizm tesisinin alanı

7 Bir yerin birden fazla bölgenin sınırları içinde bulunabilmesinin nedenini açıklayınız ve yaşadığınız yer için bir örnek veriniz.

8 Aşağıdaki bölgelerden hangisinin kapladığı alanın **en küçük** olması beklenir?

A) Dünyadaki bozkır iklim bölgesi
B) Dünyadaki çöl iklim bölgesi
C) Dünyadaki okyanus alanları
D) Dünyadaki buzul dağ zirveleri bölgesi
E) Dünyadaki tarım yapılan alanlar

9 Doğal kriterlere göre oluşturulan bölgelerde geçiş alanlarının bulunmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğal özelliklerin bir yerden diğerine genellikle yavaş yavaş değişmesi
B) Doğal özelliklerin hiç değişmemesi
C) Doğal bölgelerin yasayla belirlenmesi
D) Doğal bölgelerin bir merkezinin olması
E) Doğal özelliklerin yalnızca şehirlerde görülmesi

10 Aşağıdaki sınırlardan hangileri **net** olarak belirlenebilir?

I. İki ülke arasındaki siyasi sınır
II. Nemli ormanlar ile kuru ormanlar arasındaki sınır
III. Bir büyükşehir belediyesinin sınırı

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki grafikte batıdan doğuya uzanan bir hat üzerindeki 7 noktanın yıllık yağış miktarları verilmiştir (temsilî).

"Yıllık yağışı 500 mm ve üzeri olan alanlar" kriterine göre bir bölge oluşturulacaktır.
a) Hangi noktalar bu bölgenin içindedir?
b) Bölge sınırı hangi iki nokta arasından geçer? Bu sınır neden keskin bir çizgi olmaz?

12 Önceki sorudaki grafikte kriter "yıllık yağışı 400 mm ve üzeri" olarak değiştirilirse bölgenin içinde kaç nokta kalır?

A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

13 Önceki iki soruya göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bölge sınırları kriterden bağımsızdır.
B) Yağış bölgelerinin sınırı her zaman nettir.
C) Kriter değişse de bölge aynı kalır.
D) Yağış miktarı batıdan doğuya artmaktadır.
E) Kriterin eşik değeri değiştiğinde bölgenin sınırı ve kapladığı alan da değişir.

14 Aşağıdaki kümelerde üç farklı bölge gösterilmiştir.

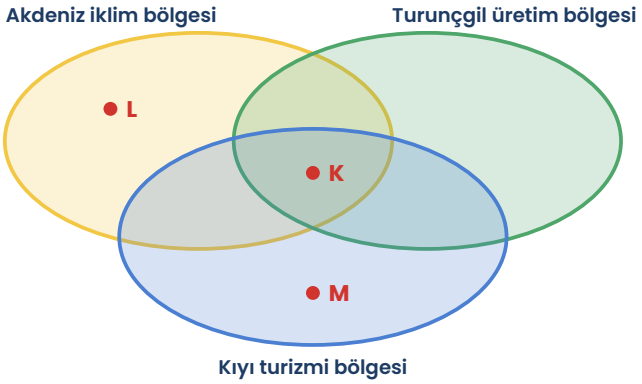

K, L ve M noktalarının hangi bölgelerin içinde yer aldığını yazınız.

15 Aşağıdakilerden hangisi bir bölgenin sınırının geçiş alanı içermesine örnektir?

A) İki ilin idari sınırının haritada çizgiyle gösterilmesi
B) Bir belediyenin hizmet alanının yasayla belirlenmesi
C) Bir ülkenin kıyı çizgisinin denizle sınırlanması
D) Karasal iklimden Akdeniz iklimine geçerken kış sıcaklıklarının kademeli olarak artması
E) Bir tesisin arazisinin tel örgüyle çevrilmesi

16 Bir ülkede aşağıdaki üç bölge sistemi kullanılmaktadır:
I. İklim tiplerine göre bölgeler
II. Kara yolları hizmet bölgeleri
III. Nüfus yoğunluğuna göre bölgeler
Bu bölge sistemlerinden hangilerinin sınırları, ülkenin **il sınırlarıyla** çakışacak biçimde çizilebilir?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

17 "Doğal bitki örtüsüne göre bölge sınırı çizmek, deniz turizmi alanlarına göre bölge sınırı çizmekten daha zordur."
Bu yargının nedenini açıklayınız.

18 Aynı alan, dünya iklim haritasında büyük bir bölgenin küçük bir parçası, yerel bir tarım haritasında ise ayrıntılı bölümlere ayrılmış olarak görünmektedir.
Bu durum aşağıdakilerden hangisinin bölge sınırlarını etkilediğini gösterir?

A) Bölgenin adının
B) Bölgenin kuruluş yılının
C) Bölgede konuşulan dilin
D) Bölgenin deniz seviyesine uzaklığının
E) Bölgenin hangi ölçekte ve amaçla oluşturulduğunun

19 Bir bölgenin sınırı çizilirken kullanılan kriterin **net** ya da **geçişli** sınır oluşturmasına göre aşağıdaki bölgeleri iki gruba ayırınız.
bir ilin idari alanı – iklim bölgesi – bir organize sanayi bölgesinin arazisi – toprak bölgesi – bir millî parkın yasal sınırı – bitki örtüsü bölgesi

20 Bir ilçenin hem Akdeniz iklim bölgesinde hem de pamuk üretim bölgesinde yer alması aşağıdakilerden hangisini gösterir?

A) İklim ile tarım arasında hiçbir ilişki olmadığını
B) Farklı kriterlere göre oluşturulan bölgelerin aynı alanda üst üste gelebileceğini
C) Bir yerin yalnızca bir bölgede bulunabileceğini
D) Bölge sınırlarının hiç değişmediğini
E) Bütün bölgelerin sınırlarının aynı olduğunu

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki tabloda temsilî beş ilçenin nüfusu ve yüzölçümü verilmiştir.

İlçe	Nüfus	Yüzölçümü (km²)
Çamlı	96.000	400
Dereli	27.000	450
Kıyıköy	180.000	600
Taşlık	22.500	750
Yeşilova	84.000	700

a) Her ilçenin nüfus yoğunluğunu (kişi/km²) hesaplayınız.
b) "Nüfus yoğunluğu 150 kişi/km² ve üzeri" kriterine göre sık nüfuslu bölgeye hangi ilçeler girer?
c) Kriter 100 kişi/km²'ye indirilirse bölgeye hangi ilçe eklenir?

22 Önceki sorudan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bölge sınırı, seçilen kritere ve kriterin eşik değerine göre değişir.
B) Nüfus yoğunluğu yüzölçümünden bağımsızdır.
C) Kalabalık ilçelerin hepsi sık nüfusludur.
D) Bölge sınırları kriterden bağımsız olarak sabittir.
E) Yüzölçümü büyük olan ilçeler her zaman sık nüfusludur.

23 Bir coğrafyacı aynı ülke için iki harita hazırlamıştır: Birincisinde doğal bitki topluluklarını, ikincisinde karayolu hizmet bölgelerini göstermiştir.
I. Birinci haritada sınırlar geçiş kuşakları hâlinde olabilir.
II. İkinci haritada sınırlar il sınırlarına göre net çizilebilir.
III. İki haritadaki bölge sınırlarının aynı olması beklenir.
Yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

24 Bir öğrenci, Türkiye'yi "kıyı illeri" ve "iç iller" olmak üzere iki bölgeye ayırmıştır. Başka bir öğrenci ise "yıllık yağışı 600 mm'den fazla olan alanlar" ile "600 mm'den az olan alanlar" olarak ayırmıştır.
a) Hangi öğrencinin bölge sınırları daha net çizilebilir? Neden?
b) İki bölgelemenin sınırları neden tam olarak örtüşmez?

25 Aşağıdakilerden hangisi bir bölge sınırının **kriterin değişmesine bağlı olarak** farklı çizilmesine örnektir?

A) Aynı ülkenin bir haritada iklime, başka bir haritada nüfus yoğunluğuna göre farklı bölgelere ayrılması
B) Bir ilin sınırlarının yıllarca değişmemesi
C) Bir haritanın farklı renklerle basılması
D) Aynı haritanın iki kez yazdırılması
E) Bir bölgenin adının başka bir dile çevrilmesi

26 Geçiş alanlarıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi **yanlıştır**?

A) Geçiş alanlarında iki bölgenin özellikleri bir arada görülebilir.
B) Geçiş alanları özellikle doğal kriterlere göre oluşturulan bölgelerde görülür.
C) Geçiş alanları idari sınırlarda da her zaman bulunur.
D) Geçiş alanlarının genişliği kriterin değişim hızına bağlıdır.
E) Geçiş alanları bölge sınırlarının net çizilmesini zorlaştırır.

27 Doğal bitki örtüsü bölgeleri arasındaki bir geçiş alanında yaşayan bir köyün ekonomik faaliyetleri, iki bölgenin özelliklerini nasıl yansıtabilir? Bir örnekle açıklayınız.

28 Bir bakanlık, bir ülkeyi "orman varlığı yüksek alanlar" bölgesi oluşturmak için haritalayacaktır. Bu bölgenin sınırını çizmek için kullanılabilecek **ölçülebilir** bir kriter öneriniz ve sınırın neden tam olarak net olmayacağını açıklayınız.

29 Aynı ülkede "Akdeniz iklim bölgesi" ile "zeytin üretim bölgesi" sınırlarının büyük ölçüde örtüşmesinin **temel** nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zeytinin her iklimde yetişebilmesi
B) İki bölgenin aynı kişi tarafından çizilmesi
C) Bölge sınırlarının yasayla belirlenmesi
D) Zeytinin yetişme koşullarının Akdeniz ikliminin özelliklerine uygun olması
E) İki bölgenin kriterlerinin tamamen aynı olması

30 Aşağıdaki bölgelerden hangisinin sınırında **geçiş alanı** bulunması **en az** olasıdır?

A) Tundra ile iğne yapraklı orman arasındaki sınır
B) Çöl ile bozkır arasındaki sınır
C) Bir ilçenin idari sınırı
D) Nemli ile yarı kurak iklim arasındaki sınır
E) Kırmızı topraklar ile kahverengi topraklar arasındaki sınır

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**